

CESTOVNÝ RUCH

Cestovný ruch je súbor činností zameraných na uspokojovanie potrieb súvisiacich s cestovaním a pobytom osôb mimo miesta trvalého bydliska a zvyčajne vo voľnom čase. Ich cieľom je odpočinok, poznávanie, zdravie, rozptýlenie a zábava, kultúrne a športové vyžitie, služobné cesty, t. j. získanie komplexného zážitku ⁽¹⁾.

Cestovný ruch je medzirezortným odvetvím, ktoré priamo zasahuje do sféry hospodárstva, priemyslu, obchodu a služieb, financií, dopravy, regionálneho rozvoja, kultúry, zdravotníctva, vzdelávania, športu, ochrany životného prostredia, lesného a vodného hospodárstva, pôdohospodárstva, zamestnanosti, vytvárania nových pracovných miest a pôsobnosti samospráv. Pre cestovný ruch je typické, že kým väčšina iných odvetví sa zaoberá relatívne úzkym segmentom svojej pôsobnosti po vertikálnej osi, charakter cestovného ruchu je taký, že spája aj rôzne odvetvia po horizontálnej osi. Zahrňuje teda viaceré problémy, ktoré možno riešiť len spolupracou.

Politikou cestovného ruchu treba chápať cieľavedomé (programové) ovplyvňovanie vývoja cestovného ruchu prostredníctvom zainteresovaných subjektov (nositeľov politiky) a pomocou špecifických nástrojov. Keďže **cestovný ruch má prierezový charakter**, aj jeho politika má prierezový charakter - jeho realizáciu ovplyvňujú politiky vo viacerých oblastiach.

Sú to najmä:

- **hospodárska politika** (menový kurz, cenová politika, daňová politika, colná politika, dopravná politika),
- **sociálna politika** (dĺžka pracovného času, dĺžka dovolenky, politika zamestnanosti, sociálne a zdravotné zabezpečenie),
- **zahraničná politika** (medzištátne dohody o vízovej povinnosti, medzištátne dohody o uľahčení cestovania, uznávanie cestovných dokladov, liberalizácia cestovného styku),
- **vnútorná politika** (politika vnútornej bezpečnosti, ochrana bezpečnosti turistov a ich majetku, kvalita života, využívanie voľného času),
- **kultúrna politika** (ochrana kultúrneho dedičstva, využívanie kultúrnych pamiatok v cestovnom ruchu, regulovanie návštevnosti pamiatok, prihlasovanie pamiatok do zoznamu UNESCO),
- **politika životného prostredia** (ochrana prírodného dedičstva, návštevné poriadky v národných parkoch, zonácia chráneného územia),
- **školská a vedecko-technická politika** (príprava absolventov pre profesie v cestovnom ruchu, zásady vedeckého výskumu),
- **politika štátu v oblasti propagácie krajiny, marketingová a propagačná politika** (propagácia cestovného ruchu SR, marketingové aktivity, koordinácia aktivít doma i v zahraničí).

Cestovný ruch je hospodárska činnosť, ktorá je v EÚ schopná vytvárať rast a zamestnanosť, a súčasne prispievať k hospodárskemu a sociálnemu rozvoju a integrácii, najmä pokiaľ ide o vidiecke a horské oblasti, pobrežné regióny, ostrovy, okrajové a veľmi vzdialené regióny. Odvetvie európskeho cestovného ruchu, ktoré tvorí približne 1,8 milióna podnikov, najmä malých a stredných podnikov zamestnávajúcich okolo 5,2 % celkovej pracovnej sily (čo je asi 9,7 milióna pracovných miest s významným podielom mladých ľudí), vytvára v EÚ viac ako

5 % HDP a táto miera sa neustále zvyšuje. Cestovný ruch tak predstavuje tretiu najrozsiahlnejšiu sociálnoekonomickú aktivitu v EÚ, a to po obchodnom a distribučnom odvetví a stavebníctve. S ohľadom na súvisiace odvetvia je prínos cestovného ruchu k HDP ešte väčší, ak zväžíme, že vďaka nemu vzniká viac ako 10 % HDP Európskej únie a približne 12 % pracovných miest. Ak v tomto ohľade porovnáme vývoj za posledných desať rokov, rast zamestnanosti v odvetví cestovného ruchu bol vždy výraznejší ako v ostatných odvetviach hospodárstva.

Podľa prognóz Svetovej organizácie cestovného ruchu (UNWTO) by malo do roku 2020 celosvetovo vycestovať do zahraničia 1,6 miliardy ľudí, pričom výdaje spojené s týmito cestami by sa mohli pohybovať na úrovni 2 miliárd USD. **Európa** by si mala udržať **najvyšší podiel návštevnosti**, avšak tento by mal z hodnoty 60 % dosiahnutej v roku 1995 klesnúť na úroveň 46 % v roku 2020. Celkovo by mala Európa zaznamenať v roku 2020 okolo 717 miliónov príchodov návštevníkov, čo zodpovedá ročnej miere rastu 3 %. UNWTO očakáva, že cestovný ruch bude do roku 2020 v rámci Európy najrýchlejšie rásť v regiónoch strednej, východnej a južnej Európy, pričom stredná a východná Európa má do roku 2020 pritiahnúť o 40 miliónov návštevníkov viac než západná Európa.

Ak návštevník cestovného ruchu uspokojuje potreby vo vlastnom štáte, hovoríme o **domácom cestovnom ruchu**, ak sa ale stane návštevníkom v inom štáte, hovoríme o **zahraničnom cestovnom ruchu**. Z hľadiska účinku na hospodárstvo štátu členíme zahraničný cestovný ruch na **aktívny (príchodový)** a **pasívny (odchodový)**. Toto členenie je totožné s členením z hľadiska účinkov na platobnú bilanciu štátu.

Aktívny zahraničný cestovný ruch – príchod zahraničných návštevníkov do cieľovej krajiny. Má taký účinok ako vývoz tovaru. Tovar ani služby však neprekračujú hranicu štátu, ale zahraniční návštevníci prichádzajú na územie štátu, aby tam uspokojovali svoje potreby za platobné prostriedky, ktoré priniesli so sebou.

Pasívny zahraničný cestovný ruch – má také účinky ako dovoz tovaru, čiže obyvatelia štátu cestujú do zahraničia, aby tam uspokojovali svoje potreby.

Spotrebné výdavky **tranzitne cestujúcich** majú pre národné hospodárstvo také isté účinky ako aktívny zahraničný cestovný ruch.

- (1) GÚČIK, Marian a kolektív: Cestovný ruch, hotelierstvo, pohostinstvo. Výkladový slovník. 1. vyd. Bratislava, 2006. ISBN 80-10-00360-3